
Kønsroller

Materiele	Time	Age
B8	45 min	13-15

Nøgleord: Ligebehandling, LGBT, normer

Indhold

Refleksionsøvelse, hvor eleverne reflekterer over samfundsbestemte kønsnormer, kønsroller, kønsidentitet og kønsudtryk. Først skal eleverne tage stilling til ord, der bliver læst op, derefter brainstormer I om kønsnormer, og til slut skal eleverne reflektere over historier om mennesker, som har haft succes med at bryde normerne for køn.

Formål

- At eleverne reflekterer over deres egne såvel som samfundets kønsnormer i forhold til udseende, adfærd, seksualitet og etnicitet
- At tale om normer, hvordan man bryder med normer, og hvordan normer virker, og at gøre eleverne bevidste om egne handlemuligheder, herunder at respektere andre menneskers valg uanset om de følger normerne eller ej

Fag

Dansk, historie, samfundsfag, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Trinmål efter 9. klasse

Dansk

- karakterisere sproget og bruge det bevidst til kommunikation, argumentation, problemløsning og formidling af viden
- beherske ord og begreber fra mange forskellige fagområder

Historie

- give eksempler på, at en periodes fremherskende værdier og holdninger kan forklare afgørende begivenheder og samfundsforandringer

Samfundsfag

- give eksempler på sociale institutioner og sociale normer

- reflektere over, hvad egne og andres opfattelser af mennesker med anderledes levevilkår, levevis, tilhørsforhold og forestillinger betyder for gensidig accept og samspil i hverdagslivet
- anvende deres viden om sociale og kulturelle forhold som baggrund for at diskutere sociale problemer og konflikter

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

- forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller og seksualitet, herunder betydningen af kulturelle normer, medier og venner

Tidsforbrug

45 minutter

Materialer

- Et whiteboard/en tavle
- Et klasselokale stort nok til, at eleverne kan bevæge sig frit rundt.
- Til læreren: Et eksemplar af tillægsordene i Bilag 1, "Kønsroller".

Vejledning

1. Beskrivelse af øvelsen

Forklar eleverne, at øvelsen vil undersøge de sociale forventninger til et menneske som enten dreng eller pige. Spørgsmålet er dermed: Hvad forventes der af en dreng, og hvad forventes der af en pige? Hvad opfattes som feminint, og hvad opfattes som maskulint?

2. Eleverne reflekterer over kønsnormer og markerer deres standpunkt

Begynd med at markere to positioner på gulvet, der repræsenterer forventninger til henholdsvis drenge og piger. Læs et ord højt fra Bilag 1, for eksempel ordet "modig", og spørg: "Bliver det at være modig oftest opfattet som en drenge- eller en pigeting?"

Nu skal eleverne i stilhed og uden at diskutere med hinanden afgøre, hvilket køn egenskaben "modig" oftest forbindes med. Når de har tænkt over det, skal de, stadig uden at sige noget, gå hen og stille sig ved den markering på gulvet, som repræsenterer det køn. Skriv ned, hvilke forventninger de tillægger hvilket køn. Hvis der er forskellige meninger, noterer du også dette. Det er vigtigt, at du pointerer, at de skal vælge ud fra de generelle normer i samfundet, ikke deres egen mening om, hvordan drenge og piger kan være. Understreg, at de skal undlade at tale sammen i løbet af denne del af øvelsen.

3. Brainstorm

Tegn to store rammer på tavlen med overskrifterne "Forventninger til drenge" og "Forventninger til piger". Skriv de ord op, som gruppen har tilskrevet henholdsvis drenge og piger, i hver ramme. Hvis der er uenighed om en eller flere af egenskaberne, kan du tilføje

antal elever (eller en anslået procentdel) som har valgt henholdsvis det ene og det andet ud for ordet. Hvis eleverne vil, kan I brainstorme over flere ord relateret til adfærd, udseende og seksualitet. De behøver ikke at være enige i alle ordene; tværtimod er det frugtbart med forskellige synsvinkler.

Forventninger til drenge:	Forventninger til piger:
xxx	xxx
xxx – 8 personer	xxx – 10 personer
...	...

Under eller efter brainstormen kan du for eksempel stille følgende spørgsmål:

- Tror I, at de her forventninger til henholdsvis piger og drenge påvirker os? Hvordan?
- Kan egenskaberne i rammerne ses som et ideal for drenge og piger?
- Måler vi de mennesker, vi møder, ud fra disse idealer?
- Er alle piger/drenge sådan i virkeligheden?
- Er det muligt at leve op til alle forventninger for henholdsvis drenge og piger?

4. Gruppediskussion om at bryde med kønsnormerne

Del eleverne op i smågrupper med 2-3 i hver. Giv dem 5 minutter til at brainstorme, om de kan komme i tanker om et eller flere historiske eller kulturelle eksempler på mennesker, der har foretaget sig noget, som ikke passede til forventningerne til dem som kvinder eller mænd, piger eller drenge. Hvis eleverne for eksempel mente, at det at være 'modig' hørte til under "Forventninger til drenge", kan de eventuelt finde et eksempel på en modig handling udført af en kvinde. Bed eleverne identificere og diskutere: Hvem, Hvornår, Hvad og Hvorfor.

5. Rund aktiviteten af med at stille spørgsmål såsom:

- Hvilken gruppe af egenskaber (i rammerne) anses for at være mest værdifulde i vores samfund?
- Hvad er fordelene ved at leve op til egenskaberne i de to rammer?
- Hvad er ulemperne ved at afvige fra egenskaberne? (Brug eksempler fra ordene i de to rammer).
- Hvad sker der, hvis man ikke kan finde ud af, om en person er dreng eller pige (eller mand eller kvinde)? Her er det en god ide at introducere eleverne til ordet transperson og hvad det betyder.
- Hvilken rolle spiller etnicitet, religion eller tro, funktionsnedsættelse og/eller alder i forhold til, hvordan personer af han- eller hunkøn bliver opfattet?
- Er der forskel på, hvad der forventes af drenge og piger, når det gælder sex og kærlighed?

Tip til læreren

Fortæl eleverne, at konsekvenserne af at afvige fra kønsnormerne eller andre normer i et samfund kan vise sig i form af vittigheder, skældsord, underlige blikke, chikane og/eller vold. Gennem at blive bevidst om de herskende normer og analysere dem (som i denne øvelse) kan eleverne blive i stand til at handle i forhold til dem, herunder respektere andre menneskers valg og erkende de positive aspekter ved at bryde med bestemte normer.

Gør endvidere eleverne opmærksomme på, at de to rammer giver et stereotypet billede af drenge og piger, som hverken er sandt eller repræsentativt, men som ofte påvirker vores opfattelse af andre mennesker – nogle gange bevidst, andre gange ubevidst.

Anbefalinger

Det anbefales, at I arbejder med "Grundregler", inden I arbejder med dette materiale.

For mere materiale om normer generelt, om heteronormativitet og seksualitet, se øvelsen "Heteronormen". Denne øvelse kan yderligere øge elevernes bevidsthed om, hvad normer er, og hvorfor heteroseksualitet opfattes som normalt og 'naturligt' i modsætning til andre seksuelle orienteringer.

Yderligere materiale om at styrke det sociale miljø på skolen findes i øvelsen "Gør noget!", der omfatter en kortfilm og et rollespil, hvor eleverne skal forsøge at finde løsninger på diskrimination.

Kilder

Dette materiale er inspireret af følgende materialer:

Address Homophobia!, Karen Ewers, Amnesty International Danmark, 2012.

BRYT! Ett metodmaterial om normer i allmänhet och heteronormen i synnerhet, Forum för levanda historia, RSFL Ungdom, 3. oplag, 2011.

Bilag 1: Kønsroller

- Modig
- Smuk
- Flot
- Stærk
- Cool
- Sej
- Tålmodig
- Ambitiøs
- Intelligent
- Sporty
- Sexet
- Kærlig
- Aktiv
- Passiv
- Lækker
- Sød
- Støttende
- Elegant
- Pervers
- Fjolle
- Genert
- Forsigtig
- Ond
- Rastløs
- Omsorgsfuld
- Selvsikker
- Betænksom
- Udadvendt
- Indadvendt
- Selvstændig
- Hårdtarbejdende
- Rar
- Høflig
- Gavmild